

Nr 387

Av herr Andersson, Torsten, m. fl., *angående lotterimedlens användning och fördelning, m. m.*

(Likalydande med motion nr 459 i Andra kammaren)

I likalydande motionerna I: 380 och II: 457 till 1960 års riksdag behandlades den s. k. kulturfondsutredningens betänkande. Motionärerna anförde i huvudsak följande.

Frågan om avsättningen till och fördelningen av lotterimedel från lotterimedelsfonden har under många år varit föremål för överväganden och önskemål. Motiven härför har varit och är alltjämt att söka i en strävan till effektivt stöd åt kulturlivets olika yttringar med hänsynstagande till vårt lands befolkningsmässiga struktur. Senast var frågan föremål för överväganden av 1948 års kulturfondsutredning, vars betänkande avgavs 1955. De förslag den statliga utredningen kom fram till har icke — utom beträffande en successiv anslagshöjning — tagits upp av statsmakterna. Hithörande spörsmål har emellertid tid efter annan tagits upp i den aktuella kulturdebatten. Kulturfondsutredningens förslag liksom även de önskemål och yrkanden, vilka framkom under remissbehandlingen, har hittills icke föranlett Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder i förberedande syfte. Frågan om att åstadkomma en mera ändamålsenlig och rättvis fördelning av lotterimedlen är således alltjämt olöst.

Av kulturfondsutredningens betänkande framgick, att sådana ändamål som teater och musik kommit att intaga en central ställning vid medelstildelningen. Bidragen till teaterverksamheten — främst nationalscenerna Operan och Dramatiska teatern — har med åren kommit att betraktas som ett »fast» ändamål. Anslagen ur lotterimedelsfonden har till övervägande del utgått till opera-, teater- och musikverksamhet. Enligt utredningen har denna andel tidvis t. o. m. överskridit 90 %. Av det sammanlagda bidragsbeloppet har — enligt en undersökning avseende en tioårsperiod — 22,2 % kommit landsbygden och de mindre städerna till godo, medan 77,8 % samtidigt kommit de större städerna (främst huvudstaden) till del.

Även om ändamålsfördelningen förbättrats till landsbygdens och de mindre tätorternas fördel under senare år, kommer man inte ifrån att många nya önskemål och behov fått stå tillbaka för de »fasta» ändamålen. Det torde också, som utredningen anført, vara orealistiskt att söka rubba på denna ordning med nuvarande medelstildelning. »Om man önskar bättre tillgodose landsbygden, bör detta därför ske genom ökning av bidragen över huvud och icke genom en omfördelning inom nuvarande bidragsram», säger utredningen. Häri kan man instämma men samtidigt

notera, att det också finns andra eftersatta kulturändamål i det moderna samhället som bör tillgodoses. En avsättning av *minst 25 %* av lotteriinkomsterna torde därför få anses som ett rimligt minimikrav.

Erfarenheten synes ge belägg för att det ofta är svårare att erhålla anslag över riksstaten än t. ex. från en fondförvaltning. Detta gäller framförallt nya ändamål, som ej tidigare traditionellt fått sina anslag via budgeten. En ombildning av lotterimedelsfonden i enlighet med kulturfondsutredningens förslag anser vi därför bl. a. av detta skäl bör bli föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning — med beaktande av att den föreslagna fonden för särskilda kulturella ändamål tillföres avsevärt högre belopp än vad utredningen stannade för.

Såsom utredningen framhållit bör, för tillgodoseende av tillfälliga och/eller brådskande ändamål, någon form av »kassareserv» tillskapas i samband med en eventuell avveckling eller omorganisation av lotterimedelsfonden. Detta syfte torde kunna uppnås genom anordnandet av ett särskilt engångslotteri av samma typ som det s. k. Dramatenlotteriet. Avkastningen av ett dylikt lotteri borde då helt tillföras den särskilda kulturfonden för tillgodoseende av uppkommande och/eller brådskande samt nya ändamål. Härtill kan nämnas att flertalet remissinstanser på sin tid förordade, att den skisserade särskilda fonden skulle sortera under ecklesiastikdepartementet i stället för handelsdepartementet.

En successiv ökning av bidragsandelen har under senare år ägt rum i överensstämmelse med kulturfondsutredningens propåer. Ännu kvarstår emellertid en oproportionerlig fördelning av lotterimedlen mellan å ena sidan budgeten och å andra sidan avsättningen av medel till kulturändamål via lotterimedelsfonden. Därest det ursprungliga riksdagsbeslutet (1938) i denna fråga — om avsättning med 50 % — fortfarande tillämpats, skulle avsättningen till fonden för budgetåret 1961/62 uppgått till avrundat 56 milj. kr. Häremot föreslås nu i riksstaten en avsättning av 25,6 milj. kr. av beräknade 112 milj. kr. motsvarande något mer än 22 % av hela lotteriinkomsten.

Med anledning av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

- 1) om åtgärder och förslag snarast till genomförande av kulturfondsutredningens principbetänkande beträffande lotterimedlens användning och fördelning;
- 2) om förslag därvid att den föreslagna fonden för särskilda kulturella ändamål skall erhålla ett väsentligt förhöjt grundbelopp, eventuellt genom ett engångslotteri, samt om att — därest en dylik fond inrättas — densamma i likhet med teater- och musikfonden skall administreras av ecklesiastikdepartementet;
- 3) om framläggande av förslag till nästa års riksdag om avsättning till lotterimedelsfonden av *minst 25 %* av

lotteriinkomsterna, att fördelas till den föreslagna teater- och musikfonden samt till fonden för särskilda kulturella ändamål; samt

- 4) om överförande — under alla förhållanden — av fondmedlens förvaltning och fördelning från handels- till ecklesiastikdepartementet.

Stockholm den 26 januari 1961

Torsten Andersson

Ivar Johansson

Thorsten Larsson

Bertil Jonasson

Ernst W. Olsson

Sven E. Sundin

Nr 388

Av herr **Bengtson**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder.

(Lika lydande med motion nr 450 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1961

Torsten Bengtson

Nr 389

Av herr **Bengtson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till statens hantverks- och industrilånefond.

(Lika lydande med motion nr 452 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1961

Torsten Bengtson

Georg Carlsson

Torsten Andersson

Bertil Jonasson

Sven E. Sundin

Gärda Svenson